

Đi Thăm Ba Nước Thái Lào và Cao Mên

Hương Dương txd

Bài 8: Ngày Thứ 3 ở Chiang-Mai

Ngày hôm nay, ngày thứ 11 trong cuộc hành trình, đoàn chúng tôi đi thăm hai đền chính của Chiang Mai là Wat Suan Doak và Wat Phra Thad Doi Suthep. Sau đó sẽ đi tới một cửa hàng bán ngọc thạch (jade) để các bà mua sắm thỏa thích vì nghe nói Thái Lan hát là Chiang Mai là nơi sản xuất ngọc thạch nổi tiếng thế giới. Đến tối chúng tôi sẽ tới nhà một bà người Thái “ăn cơm tại tư gia” (home hosted dinner).

Theo chương trình đã xếp đặt trước, đến 10:30 sáng chúng tôi mới rời khách sạn lên đường cho nên sáng hôm nay chúng tôi được ngủ thoải mái đến 8 giờ mới xuống dưới nhà vào phòng ăn dùng điểm tâm. Cũng như những khách sạn khác ở Thái Lan bữa ăn sáng ở Le Méridien Chiang Mai có đủ thức ăn Âu Á, thực khách muốn loại nào thì tự ý chọn những món ăn mình thích. Tuy khách sạn mang tên Le Méridien nhưng không sang và đẹp bằng Le Méridien ở Chiang Rai. Thức ăn tuy khá nhưng cũng không bằng. Đi chơi cũng đã mười ngày rồi, ngày nào cũng ăn uống thỏa thuê nên ruột cũng ngán, chúng tôi chỉ ăn cái croissant và uống tách cà phê rồi rút lên phòng để tiếp tục làm cái trang web Hương Dương txd. Đi chơi thì đi chơi chứ nếu có internet access (có vào được web server mới upload bài được chứ có wifi thường thì cũng chỉ đọc được mail thôi chứ không update cái site được) thì tôi vẫn dành chút thời gian rảnh vào tìm những bản tin mới về Biển Đông để đọc và update Bản Tin đồng thời xem các bạn đọc có gửi cho bài nào đáng đọc thì post lên site để cho các đọc giả thân thương cùng thưởng thức.

Đúng 10 giờ 20 phút thì chúng tôi xuống lobby, không thấy nhóm mình đâu, chúng tôi hoảng hồn nghĩ đã quá giờ, xe chạy mất tiêu rồi, bỏ mình ở lại. Nhưng khi ra ngoài cửa hỏi thăm mới biết xe đồ vẫn còn ở đó chờ những người đồng hành chưa xuống, nhưng xe đậu ở bên hông khách sạn, bị che khuất, nên mắt nhìn không thấy! Thật là một phen hơi hú vía.

Khi mọi người đông đủ thì xe khởi hành. Xe chạy chừng nửa tiếng, ra đến vùng ngoại ô thì tới ngôi đền đầu tiên là Wat Suan Dok (có nghĩa là Đền có Vườn Hoa – Flower Garden Temple). Xe đậu bên đường bên ngoài một vòng tường thành, tất cả mọi người xuống xe đi bộ qua một cái cổng có hai cột, trên đầu cột có hai con lân canh gác. Con đường vào bên trong cũng xa khoảng vài trăm thước. Vào bên trong khu vực của ngôi đền, tôi thấy cả một khoảng đất rộng lớn; sát vách tường là những ngôi mộ trắng xây cũng khá đẹp mắt, đó là những ngôi mộ của dòng họ các vua chúa của Vương quốc Chiang Mai thời xa xưa, chôn cất cũng đã mấy trăm năm trước.

Wat Suan Dok, còn được gọi là Wat Buppharam, là một ngôi đền của nhà vua thuộc hạng thứ ba nằm ở phía tây của ngoại thành, trên con đường Suthep, cách cổng vào thành nội khoảng một cây số. Trong khuôn viên đền Suan Dok có một phân bộ của Đại Học Phật Giáo Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Wat Suan Dok được vua Kue Na của vương quốc Lanna cho xây cất vào năm 1370 để cho vị sư Sumana Thera có nơi thờ phụng Đức Phật. Ngôi đền được dựng ngay tại trung tâm một thị trấn của người Lawa có tường thành bao quanh, thị trấn này có tên là Wiang Suan Dok. Wiang Suan Dok có trước cả Chiang Mai. Ngày nay tường thành bao quanh Wiang Suan Dok đã sụp hoàn toàn, tuy nhiên một số di tích - những mảng thành bằng đất - còn được thấy nơi phía Bắc con đường Suthep. Hoa viên của nhà vua Kue Na ngày xưa nằm trong vòng thành này. Khu vườn hoa này có tên là Suan Dok Mai, chính vì vậy mà ngôi đền mang cùng tên Suan Dok.

Theo một truyền thuyết thì một vị sư tại vương quốc Sukhothai tên Maha Sumana Thera trong một giấc mơ được bảo đi tới Pang Cha tìm di hài của đức Phật Thích ca và tìm được một xương vai. Khúc xương này có phép lạ, nó óng ánh sáng, nó có thể tự biến mất, có thể chuyển động đặc biệt hơn nữa và có thể tách ra làm hai khúc xương. Cảnh mộng ấy báo cho ông hay rằng di hài đó phải được đặt tại Chiang Mai. Sư Sumana Thera bèn đem khúc xương đó đến cho vua Sukhothai xem nhưng khi vị vua này tổ chức cả một cuộc lễ cúng bái thì khúc xương lại không tỏ cho thấy phép lạ kia. Vua Dahmmaraja tỏ vẻ nghi ngờ nên bỏ vị sư cứ giữ lấy.

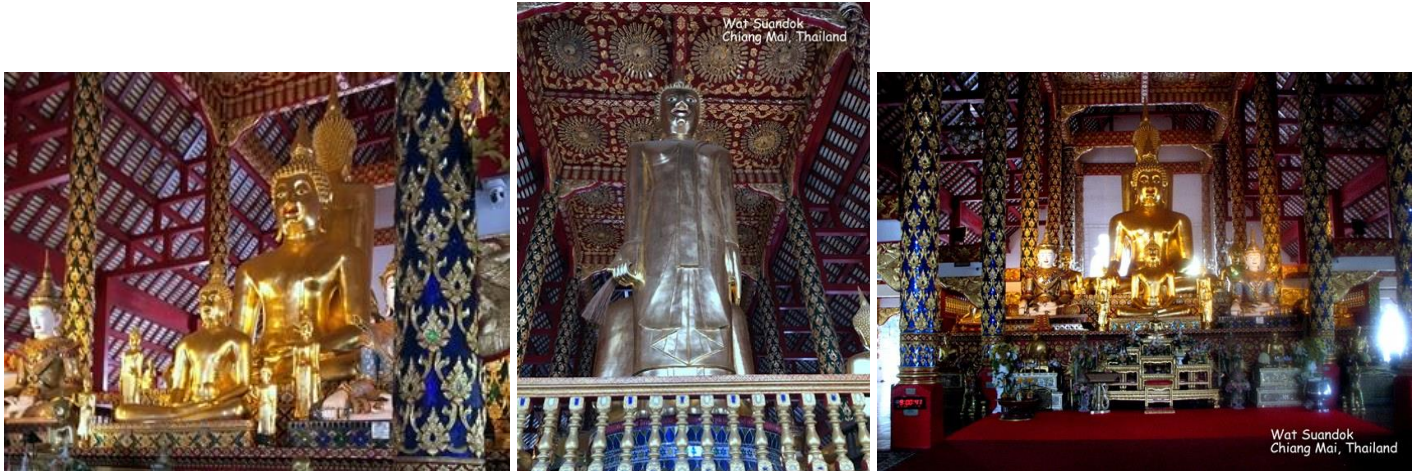
Sư Sumana đã được Vua Kue Na mời tới trụ trì hai mùa mưa tại Wat Phra Yuen ở Lamphun, một thị trấn cách Chiang Mai 25 cây số. Khi nghe tin, vua Kue Na bèn ben bảo vị sư đem khúc xương tới cho ông. Năm 1368, với sự cho phép của vua Dahmmaraja, sư Sumana Thera đi ài của Đức Phật tới Lamphun. Khi tới nơi thì khúc xương gãy ra làm đôi. Trong thời gian này Đền Puppaharam Dok Mai đang được xây cất. Khi đền này được hoàn thành thì đã là lúc di hài Đức Phật được đem tới để trong ngôi đền. Một phần khúc xương Đức Phật Thích Ca được đặt trong ngôi nhà thờ của đền Buppharam Dok Mai, còn phần kia được vua Kue Nao để trên lưng một con bạch tượng, con voi được thả cho đi vào trong rừng. Con Bạch tượng này liền leo lên núi Doi Suthep thời đó còn gọi là núi Aoy Chang có nghĩa là núi Voi Đường (Sugar Elephant Mountain) ở phía Tây của Chiang Mai. Lên tới đỉnh núi con bạch tượng rống lên ba tiếng rồi ngã xuống chết. Mọi người coi đây là một điềm tốt. Ngay tại nơi con voi trắng mang di hài thứ hai của Đức Phật tới rồi ngã chết, vua Kue Na bèn cho xây lên ngôi đền Wat Pharat Doi Suthep (ngôi đền mà đoàn chúng tôi sẽ tới viếng sau khi rời đền Suan Dok) để chứa di hài thứ hai này.

Đền Suan Dok có bốn thắng cảnh mà người tới thăm cần xem là:

- Ngôi chùa có mái hình cái chuông vàng cao chót vót (48 mét), vừa tới là thấy nổi bật trên nền trời, phía sau những ngôi mộ màu trắng, đó là ngôi chùa (chedi) được xây cất theo lối kiến trúc Tích Lan nghenôi hiện chứa di hài của Đức Phật – như vừa kể ở trên. Ngày xưa có những bậc thềm tứ phía đưa lên một sân thượng hẹp bao quanh ngôi chùa nhưng nay những thềm được thay thế bằng một con đường dốc (ramp) đi quanh có lan can để dùng tay cầm khi leo lên, lan can này được trang trí bằng những con rắn hổ mang bầy đầu (naga) chui ra từ miệng những con vật giả tương tự như con lân trên lưng có đức phật ngồi hay nằm (makara), lối trang trí này tiêu biểu cho phái kiến trúc của dân Lanna.
- Chánh Điện rộng lớn (tiếng thái là sala kan prian) nằm ngay gần chùa có mái hình chuông nói trên. Ngôi chánh điện này do nhà

sự nổi tiếng Phra Krubra Srivichai cho xây cất năm 1932. Trong chánh điện này có nhiều bức tượng Phật được đặt nhiều nơi, nhưng hai bức tượng Phật chính thì nhìn về hai hướng: bức tượng Phật ngồi thiền (Bhumisparsha Mudrā) nhìn về hướng Đông trong khi bức tượng Phật đứng ở tuốt trên cao, tay trái nắm một bó lúa(?) thì nhìn hướng Tây, là hướng có ngôi chùa hình quả chuông. Ngay trước ngôi tượng Phật lớn ngồi thiền còn một tượng Phật ngồi nhỏ, đây là tượng được đúc theo kiểu Lanna vào thời Vua Kue Na, với những ngón chân rời (theo lối Phật Tích Lan). Còn nhiều tượng Phật nữa nhưng đó là những tượng được đúc sau này, nhiều bức đúc mới đây, vào thập niên 1930.

- Ngoài ra còn một nhà thờ (ubosot) là nơi cách vị sư tụ họp để cử hành lễ, cúng bái... có một tượng Phật ngồi thiền khổng lồ (chúng tôi không vào xem, chỉ nghe nói) cao tới gần 5 mét bằng đồng lúc vào năm 1504 vào thời Vua Mueang Kaeo. Bức tượng đồng này mang tên Phra Chao Kao Tue, đặc biệt là có những ngón tay dài bằng nhau, theo kiểu tượng Sukhothai nhưng lại bận áo theo thời vương quốc Ayutthaya.
- Nói về những ngôi mộ sơn màu trắng chứa tro của các vua và hoàng tộc thuộc vương quốc Chiang Mai nằm tùm chung ở khu vực Tây Bắc của khu đất thuộc đền Suan Dok - vừa ở ngoài cổng vào là thấy ngay hàng chục ngôi với lối kiến trúc tương tự nhau – thì nên biết rằng chính do Công Chúa Dara Rasmi, một trong những người vợ của Rama V cũng là con gái vua Lanna Inthawichayanon đã đi gom góp những hũ tro ở khắp nơi thuộc Chiang Mai đem về chôn cất chung ở nơi đây.

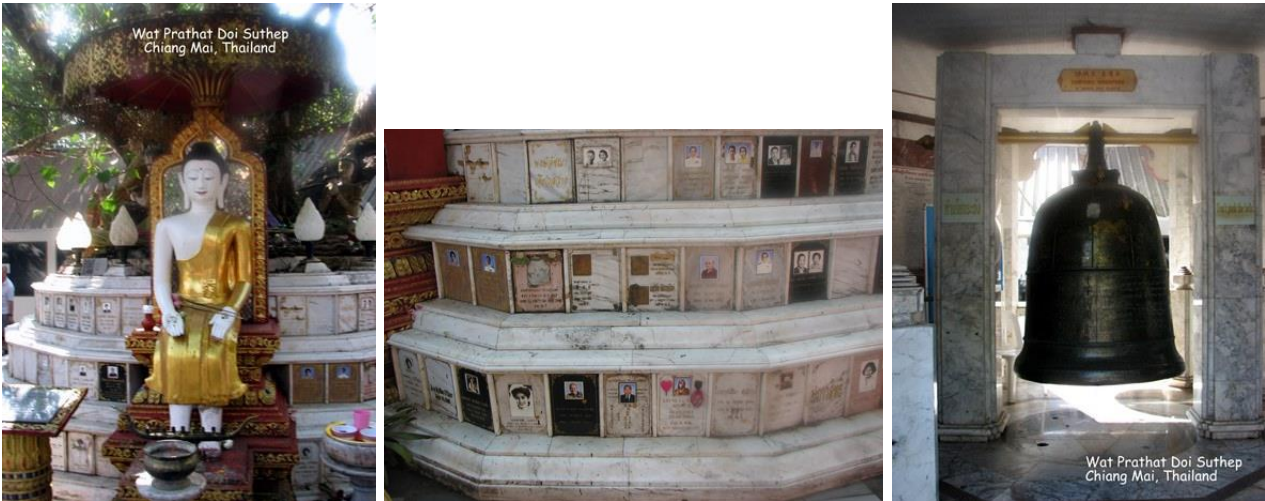
Sau khoảng hơn một tiếng vào xem ngôi đền Suan Dok thì chúng tôi phải mau mau rời nơi đây vì ngôi đền đi xem kế tiếp, Wat Phra That Doi Suthep ở cách Chiang Mai gần 40 cây số theo con lộ 1004 lại ở trên ngọn núi, nên phải leo đèo, mất hơn một giờ lái xe mà không di chuyển bằng xe đò được, phải dùng microbus. Vừa ra tới cổng đền Suan Dok, bà Ellen liền kêu ba xe đò (microbus) nhỏ mười hai chỗ ngồi. Chúng tôi vừa leo lên là xe di chuyển liền. Mười phút sau xe chạy ra khỏi thành phố và chỉ chừng năm phút sau đó là bắt đầu leo con đường dốc mang tên Huay Kaew Road (xa lộ 1004), đường tương đối vắng xe và mặt đường lại nhẵn thín nên xe chạy phom phom, xe qua một khu cây cối xanh tươi có hồ nước với vòi phun, hình như đây là Vương Bách Thú Chiang mai thì phải – vì thấy bảng tên nhưng giờ tôi không nhớ rõ. Chạy một quãng nữa thì tới một nơi có bãi đậu xe bên đường, có lẽ đây là một chỗ để ngắm cảnh (vista point). Xe tiếp tục lăn bánh một hồi

nữa thì thấy có một trung tâm thương mại lớn bên phải – sau này tôi mới biết đó là Maya Mall, một nơi thu hút khá đông du khách – xe vẫn tiếp tục đi cho tới khi đến đỉnh con dốc thì thấy con đường mở rộng ra, cờ xi chằng đầy đường và trên cây, có nhiều xe đậu, nhiều người tùm ba tùm năm hay đi rong từng nhóm. Bên đường có những quầy bán đồ kỷ niệm cho du khách, có quán nước, quán ăn. Tôi biết ngay đã đến nơi. Xe đậu lại ngay phía trước cổng vào ngôi đền. Có hai lối vào, một lối cho những ai đi chân thì phải leo hơn 330 bậc cầu thang để lên tới sân đền, một lối cho những ai muốn dùng xe giầy kéo trên không trung (funicular-style cable car) - phải mua vé tốn 20 baht nếu là người Thái và 50 baht nếu là người ngoại quốc. Chúng tôi được bà Ellen mua sẵn vé, mỗi người được cung cấp một tấm và mọi người xếp hàng chờ trước một cái cửa trông tựa như cửa thang máy.

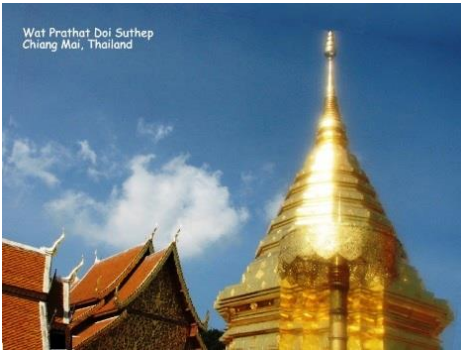

Chúng tôi chờ chừng 10-15 phút thì xe giầy trở xuống đưa chúng tôi lên tầng 2 ở dưới tầng 3 là tầng có ngôi đền. Tầng này có những phòng làm việc của nhân viên phục vụ, một cái tháp để chứa những hũ tro của những người đã qua đời, bà con đem vào ký gửi ở đền, và những phòng tiếp khách... Tầng này cũng có những miếu thờ có tượng phật, cả chuông đồng. Nơi những tủ kính hai bên hành lang có trưng bày những tượng Phật bằng ngọc thạch rất đẹp, tôi chụp được một số tượng Phật Bà Quan Âm:

Muốn lên từng trên để đi thăm ngôi đền thì phải leo cầu thang lên từng trên. Trên từng này có nhiều ngôi chùa, nhiều tượng Phật bày ở khắp mọi nơi, ngoài sân, dọc theo hành lan, trong những phòng thờ..., nhiều chuông đồng, nhiều phòng thờ có sư ngồi để làm lễ, có cả một nhà bảo tàng và đặc biệt nhất là có phòng thờ chứa di hài của Phật do con voi trắng mang tới và một mẫu phóng (model) của bức tượng Phật bằng ngọc

thạch (Emerald Buddha) rất quý hiện trưng bày tại một đền ở Bangkok. Quang cảnh thật thần tiên, cái gì cũng một màu vàng óng ánh dưới ánh sáng mặt trời, những mái chùa đỏ cong cong bên những tháp cao trông thấy mê, dưới sân du khách đi lại như mắc cửi - đó là vào tháng Hai không nhiều du khách, nếu đi vào tháng năm tháng sáu thì không có chỗ chen chân.

Wat Phra That Doi Suthep lấy tên từ ngọn núi Suthep (Doi Suthep – doi có nghĩa là núi), ngôi đền này được xây cất vào năm 1388 khi đó chỉ mới là một ngôi chùa (stupa). Trải qua thời gian hàng mấy trăm năm, những kiến trúc khác được xây cất thêm, khu vực chứa ngôi chùa được mở rộng ngày một lớn và càng ngày càng thêm nguy nga. Năm 1935, con đường đến Wat That Doi Suthep được làm để xe cộ chạy tới ngôi đền dễ dàng, đưa du khách tới đây viếng thăm ngôi đền. Wat Phra That Doi Suthep nằm ngay bên cạnh một khu công viên quốc gia lớn có tên là Pui National Park

Đền Phra Doi Suthep gồm có hai sân, một sân bên ngoài khi mới lên và một sân bên trong cao hơn phải bước dẫm bậc thêm mới lên tới. Một con đường chạy quanh nhà thờ vàng (golden chedi) là nơi chứa di hài của Đức Phật - trước cửa có tượng con voi trắng – đi sâu hơn có một khu vườn cây cối xanh tươi, nơi đây có nhà để thiền hay ngồi tịnh dưỡng. Vào thăm Đền Phra Doi Suthep mát mát ít ra là 2 tiếng đồng hồ. Ve vào cửa giá

30 baht tức 1 đô la và du khách được khuyên nên ăn mặc đàng hoàng, không để hở vai và hở đùi. Nếu lỡ quên, khi vào thăm chùa thì có thể mượn một tấm vải để che vai hay che đùi. Đồng thời vào nơi lễ bái phải bỏ giày dép bên ngoài.

Nếu không đi tour mà cũng không tự lái xe thì các anh chị có thể dùng loại xe tuk-tuk hay những xe songthaews (loại pickup truck sơn màu đỏ có thùng phía sau với hai hàng ghế có thể chở 10-12 người) chạy đầy đường ở Chiang Mai để đi tới sở thú (tốn 30 baht) rồi lấy loại songthaew chuyên chạy tới Wat Phra Doi Suthep và trở lui (tốn 40 baht). Thông thường xe chờ đủ 10 mới chạy (giống xe lam đậu ở các

bến bên Viet Nam mình khi xưa.) Nếu gia đình đông người có thể thuê nguyên xe tốn khoảng 300 baht một chuyến hay 500 bahts thì xe chờ đưa mình trở về.

Ở ngôi đền ra, bà Ellen họp chúng tôi lại đầy đủ rồi dẫn chúng tôi đến xưởng chế biến Ngọc Thạch Orchid Jade factory ở Chiang Mai để cho các bà mua xắm cho đã cái đời. Xưởng Lan Ngọc (Orchid Jade Factory) là

một nơi làm và bán buôn nữ trang và tượng bằng ngọc bích và những thứ đá quý khác. Đây là một cơ sở thương mại quan trọng, nổi tiếng ở Thái Lan và cả trên thế giới, đặt vị trí ở ngay chân núi gần Wat Phra That Doi Suthep (vài trăm thước).. Muốn vào cửa tiệm phải leo vài chục bậc thang rồi đi qua một hành lang trưng bày nhiều tượng ngọc thạch quý để vào một phòng tiếp khách có nhiều hàng ghế như một phòng chiếu bóng nhỏ. Một chuyên viên về ngọc thạch - tự khoe là tốt nghiệp về môn đá quý (gemology) ở ngoại quốc – ra đứng nói về cách loại đá quý nhất là về ngọc thạch và khoe là ngọc thạch ở núi đá tại Chiang Mai cùng với ngọc thạch ở Miến Điện thuộc loại đẹp nhất nhì thế giới (loại A/phần chất thượng hạng - type A/highest quality) không được chế biến lại (treatment) như ở nhiều nơi khác. Hơn nữa nữ trang làm tại Orchid Jade factory được chế biến hoàn toàn bằng lối thủ công nghệ (handicrafted)

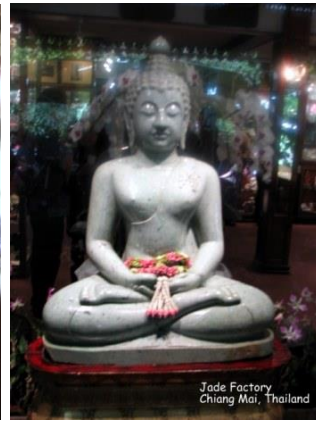
Orchid jade được mở ra vào năm 1981 tại Chiangmai bởi Preecha and Waranan Pongcharoenkul để chuyên sản xuất nữ trang bằng jadeite, loại ngọc thạch có giá trị hơn loại nephrite (cũng được gọi là ngọc bích) được dùng để tạc tượng đá quý. Có 70 nhân viên làm việc cho Orchid Jade, đa số là những người bán hàng, một số nhỏ khác làm công việc cất mài đá quý và tạc tượng tại ngay tại xưởng bên cạnh cửa tiệm bán hàng. Sau vụ trình bày bằng video có cất nghiã thêm bởi thuyết trình viên, chúng tôi được đưa vào xưởng xem các thợ mài đá và lắp ráp những nữ trang, đa số là những tượng Phật để đeo ở cổ bằng một sợi dây chuyền. Giai đoạn cuối là đưa khác viếng thăm xưởng làm nữ trang Orchid Jade sang phòng bán hàng. Đây là một căn phòng mênh mông có hàng trăm ngói đèn neon từ trên trần nhà chiếu xuống sáng trưng với hàng mấy chục tủ kính bày đủ loại hàng, nữ trang và tượng đủ loại, đủ kiểu, đủ giá từ vài chục tới hàng mấy chục ngàn đô la. Các nữ nhân viên bán hàng (mấy chục người) trước tiên đứng một nhóm dàn chào khách tới viếng rồi hỏi thăm khách muốn hàng loại nào để đưa tới những tủ kính bày đúng thứ hàng mà khách muốn, họ ăn nói rất khéo và chiêu hàng rất giỏi khiến đa số các bà ai nấy đều siêu lòng, không mua lớn thì cũng mua nhỏ.

Trong khi các bà ngắm ngía, chọn loại nữ trang mình ưa thích thì các ông ra khu vườn phía sau xem hoa lan và uống cà phê miễn phí. Orchid Jade ngoài việc sản xuất nữ trang và tượng còn sản xuất cà phê đã rang sẵn. Các ông không thích nữ trang thì được dụ dỗ mua cá phê (mắc hơn cà phê Starbucks bên Mỹ, một gói 10 đô la). Ở nơi sân này có mấy một giàn trưng bày hoa lan đủ loại có lẽ để bán cho người địa phương chứ du khách có muốn mua cũng làm sao đem về?

Jade Factory
Chiang Mai, Thailand

Jade Factory
Chiang Mai, Thailand

Jade Factory
Chiang Mai, Thailand

Jade Factory
Chiang Mai, Thailand

Jade Factory
Chiang Mai, Thailand

Jade Factory
Chiang Mai, Thailand

Các bà sẵn đồ thỏa thuê mới ra khỏi cái cửa tiệm nữ trang này, để cho các ông mặt vêu ra dài lơn vái lọ, mới chịu ra về. Bà Ellen cũng tươi rói vì đã mang tới có Orchid Jade một số khách sộp, ai đi ra tay cũng cầm một cái túi nhỏ chứa đựng món hàng mới sắm được. Mọi người lên xe buýt để trở về khách sạn. Chưa bao giờ không khí xe lại vui vẻ ồn ào như hôm nay vì các bà miệng cười nói, tay thì mở cái hộp nhỏ xíu ra khoe món nữ trang mình mới mua được – các ông thì im phăng phắc chẳng ông nào nói câu nào mặc dù trong bụng cũng thấy nao nao (sốt ruột?) vì phải đợi tới khi bill credit card tới mới biết rõ cái đầu bưng lên tới đâu.

Tối hôm đó, cả nhóm tới nhà một người đàn bà Thái để ăn cơm. Bà này trông cũng có vẻ trí thức nhưng hơi tự kiêu, bà ta khoe đã từng du học ở Mỹ và ở lại Mỹ một thời gian. Trước khi cho ăn, bà ta còn khoe khu vườn rau organic của mình và mời mọi người vào xe. Sau đó mọi người được mời vào phòng ăn đứng xúm lại xung quanh một chiếc bàn lớn có bày đủ thứ rau củ của vườn bà và những thứ gia vị mà bà ta thường dùng để nấu những món Thái, bà cũng chỉ cách nấu cà-ri Thái - mọi người trở mắt nhìn bà biểu diễn và vênh tai lên nghe, trừ tôi. Xong rồi bà mới ra một góc phòng mời ăn thử món tráng miệng Thái làm bằng lá lốt (ăn sống chứ không nướng thịt hay nấu canh như lối Việt nam mình, bà giới thiệu nó là một thứ lá trị bá bệnh là trồng trong vườn của bà – bà nói phải sục lá lốt sống 10 lá mỗi ngày mới hết bệnh!) cuốn mấy thứ hạt quí gì đó giờ tôi không nhớ, chấm nước tương. Tôi ăn thấy ghê ghê vì nó hắc như ăn tràu! vậy mà mấy ông bà Mỹ cũng có nuốt hai ba cuốn không biết để mong khỏi bệnh hay để làm vui lòng chủ nhà.

Bữa cơm thì gồm món xúp là chén phở bò (chén ăn cơm nhỏ xíu), cũng bánh phở với mấy miếng thịt chín thái mỏng tran nước xúp nhưng chỉ có mùi bò không có mùi phở (thiếu gừng hành nướng, hời, quế và đinh hương) và không có tái gầu gân sách (chưa kể sụn, là thứ tôi khoái nhất khi còn ở Việt Nam), không húng quế hành trần và hàng tây ngâm dấm!) Sau đó là một đĩa cơm càri và rau xào, chỉ có thế. Dessert thì mà một chén chè chuối, in hệt chè chuối ở Việt Nam mình.

Ăn xong cũng chưa hết! bà chủ nhà dẫn lên lầu, khoe phòng thờ tổ tiên ông bà bà ta khoe, gia đình tiếng tăm ở Chiang Mai này nọ. Tôi không vào nghe, buồn buồn đi ra sân thượng chụp mấy tấm hình bùng chuối tây và cái sân đen thui dưới ánh trăng! Mãi sau đó chúng tôi mới được thả cho ra về, trước khi leo lên xe bus còn nắm tay ôm nhau chào tiễn biệt mãi. Tôi thì sốt ruột chỉ muốn lè lẹ ví ngày hôm sau là ngày chót ở Chiang Mai trước khi elo lên máy may đi lèo! Ô xin lỗi! đi Lào, nước Lào.

